

Кирило Олександрович Черевко,
кандидат юридичних наук
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків)

ВИКОРИСТАННЯ АБОРТОВАНИХ МАТЕРІАЛІВ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Проаналізовані основні групи жінок, які здійснюють аборти в Україні. Визначені медичні критерії тканинної терапії, існування стовбурових клітин, методи їх трансплантації. Акцентована увага на кримінально-правовому аспекті використання абортіваних матеріалів.

Ключові слова: *абортований матеріал, стовбурові клітини, трансплантація органів, аборт, штучне переривання вагітності, ембріональні клітини.*

Правові засади регулювання питання абортів, абортіваних матеріалів, стовбурових клітин та трансплантації вже були предметом наукових досліджень, зокрема ним присвятили свої дослідження С. В. Анощенкова, М. І. Бажанов, Л. А. Лозанович, В. О. Глушков, Т. О. Лаврентьєва, Г. К. Лапко, В. І. Борисов та інші. Разом з тим не всі аспекти цієї проблеми знайшли відображення як на законодавчому, так і на науковому та практичному рівнях. Сьогодні ці проблеми привертають увагу громадян, науковців та практичних працівників правоохоронних органів.

Із правом на життя людини пов'язане питання: чи можливе використання людського плоду для наукових досліджень? Наскільки ця діяльність є правомірною, хто і яку відповідальність повинен нести за

неправомірні дії в цій галузі? Однозначно чіткої відповіді поки що немає навіть в Основах законодавства України про охорону здоров'я.

За даними соціологічних досліджень виділяють шість груп жінок, які звертаються до лікарів із проханням про здійснення операції штучного переривання вагітності:

- 1) Жінки, які є неосвіченими як в сексуальному (підлітки, які нещодавно пізнали «доросле життя»), так і в медичному відношенні.
- 2) Жінки, які ведуть аморальний спосіб життя (наприклад, займаються проституцією, мають випадкові статеві зв'язки тощо).
- 3) Жінки, які змушені здійснити незаконний аборт з причин, що не залежать від них, наприклад, внаслідок незапланованої вагітності, яка виникла в результаті неефективності контрацепції.
- 4) Жінки, які змушені приховувати факт вагітності та його наслідки, наприклад, внаслідок подружньої зради з метою збереження сім'ї.
- 5) Жінки, які змушені здійснити незаконний аборт у зв'язку з «безвихідною» ситуацією, наприклад, відсутністю соціальних умов для виховання дитини, небажанням ризикувати втратою роботи або заробітку тощо.
- 6) Жінки, які свідомо використовують аборт як засіб для «запобігання від вагітності». Це найнечисленніша група жінок.
- 7) Жінки, які свідомо вагітніють та роблять аборт на різних строках вагітності з метою подальшого продажу абортіваних матеріалів задля власного збагачення [1, с.78]. Цю групу почали виділяти нещодавно.

Саме остання група жінок, з огляду на сучасний стан кримінально-правових норм з приводу регулювання цих питань, нас цікавить найбільше, адже в теперішній час активне використання стовбурових клітин та інших частин ембріонів може стати стимулом для багатьох жінок вагітніти з метою подальшого перепродажу свого плоду.

У сучасних досягненнях медицини важливу роль відіграють абортівані матеріали та вже сформовані людські ембріони. Вони використовуються для трансплантації органів, в косметології та інших цілях, і не завжди це відбувається на законних підставах.

В останнє десятиріччя в імунології, ембріології та трансплантології успішно розробляють методи трансплантації ембріональних тканин та клітин, які мають унікальні властивості, характерні тільки для клітин та тканин, що знаходяться на ранніх стадіях цитогенетичного розвитку [2, с. 19].

Американськими дослідниками Дж. Томпсоном та Дж. Герхартом вперше в світі були виділені так звані ембріональні стовбурові клітини, що було визнано третьою за важливістю подією в біології ХХ століття

після відкриття подвійної спіралі ДНК і розшифровки геному людини. Суть методу клітинної терапії полягає в тому, що «ембріональні клітини, не старші 12-ти тижнів – єдина тканина, яку організм дорослої людини здатен сприйняти як власну. Якщо зробити клітинну ін'єкцію в підшкірно-жирову клітчасту, то ембріональні клітини одразу ж будуть прямувати до тих органів і тканин, які потребують відновлення» [3, с. 87].

Головною особливістю стовбурових клітин є те, що в ембріональній стовбуровій клітині відсутня спеціалізація. Крім того, ембріональні стовбурові клітини є:

- похідними всіх типів клітин в організмі, тим унікальним будівельним матеріалом, з якого пізніше формуються органи і тканини;
- завдяки відсутності спеціалізації, при потраплянні ембріональних клітин у будь-який орган з них формуються клітини саме цього органа, тому є перспективи їх застосування для відновлення пошкоджених тканин і органів;
- ці клітини не сприймаються організмом реципієнта як чужорідні, а тому при їх трансплантації не спостерігається відторгнення, не потрібен індивідуальний підхід як при переливанні крові або пересадці органів;
- ембріональні стовбурові клітини мають здатність самостійно знаходити «слабкі місця», тобто де їх допомога найбільш потрібна.

Потрапляючи до організму пацієнта, клітини продовжують жити, ділитися, виділяти активні речовини протягом тривалого часу. Тривалість життя таких клітин в організмі залежить від багатьох факторів, зокрема тяжкості захворювання і стану організму реципієнта.

Більшість стовбурових клітин знаходяться в кістковому мозку, менше – в периферичній крові (їх виділення з кровотоку є непростим завданням), у пупковому канатику (пуповина).

За джерелом стовбурових клітин для трансплантації виділяють:

- ауто трансплантацію – пацієнт одержує власні стовбурові клітини;
- сингенну трансплантацію – пацієнт одержує стовбурові клітини від ідентичного близнюка;
- алогенну трансплантацію – хворі одержують стовбурові клітини від родичів, з крові канатиків пуповини, а також з трупного матеріалу (ембріональна зародкова тканина, одержана при абортах) [9].

Лікування без ліків і скальпеля – такі можливості надають сучасні тканинні та клітинні технології, про які дедалі частіше говорять учені й пишуть ЗМІ всього світу. Величезне зацікавлення ними виникло через

надію позбутися з їхньою допомогою хвороб, пов'язаних із необоротним пошкодженням тканин, які не виліковуються звичайними засобами. У таких випадках пересадка здорових клітин, здатних замінити ушкоджені й тим самим «ремонтувати» цілі органи та системи, є ідеальним і, найчастіше, єдиним виходом. Перспективи дуже привабливі й багатобіччі. Англійські вчені кілька років активно співпрацюють із міжнародною кафедрою кріобіології під егідою ЮНЕСКО. В Харкові є інститут проблем кріобіології та кріомедицини НАН України. Цей інститут – провідна в нашій країні наукова організація, що досліджує методи клітинної та тканинної терапії.

На заготівлю препаратів ідуть як ранні ембріони (до 16 тижнів розвитку), так і пізні, вже зі сформованими органами й тканинами. Ця тканина багато років може зберігатися в рідкому азоті в умовах глибокого холоду. За потреби її дістають, відігривають, відновлюють хід біологічних процесів і трансплантують пацієнтові під шкіру чи у вену. Вони легко приживляються і дають колонії в чужому організмі. Вони містять велику кількість так званих стовбурових клітин, своєрідних будівельних базових одиниць, що мають здатність за потреби перетворюватися в організмі на будь-яку спеціалізовану тканину. Список захворювань, для лікування яких використовують новий вид терапії, вже досить великий і продовжує зростати. Серед них є недуги, які не піддаються жодному іншому методу лікування. Навіть у науковій літературі цей метод називають «медициною XXI століття». Однак саме головна перевага методу – енергія молодих клітин зародка – викликає запитання.

Основне джерело тканини та клітин – людські ембріони, які одержують в результаті абортів, а також плацента й так звана кордова, або пуповина кров. Відповідно до Закону України про трансплантацію, це утильний матеріал, дозволений до використання в лікувальних цілях. Перетворити ембріональну тканину на якісний життєздатний трансплантат зовсім непросто. Донор, тобто жінка, котра хоче перервати вагітність, має бути здоровою, не страждати на інфекційні, спадкові, системні й онкологічні, захворювання, а також алкоголізм і наркотичну залежність. Навіть після ретельної перевірки вже взятого матеріалу згодом відбраковують ще приблизно 25–35 %. Складна система перетворення біологічного матеріалу на цілющий препарат, його обробка, кріоконсервація, зберігання й тестування якраз і спрямована на те, щоб гарантувати безпеку людині, котрій згодом ці тканини будуть пересаджені. Однак навіть за найсуворішого дотримання технології та кваліфікованого персоналу ніхто не може дати стовідсоткової гарантії. Може помилитися лабораторія, може з'явитися новий невизначуваний вірус. Попри явні успіхи нового виду терапії, у багатьох країнах до ви-

користання препаратів ембріонального походження ставляться негативно [4].

Штучне переривання вагітності дозволене в багатьох країнах, у тому числі й в Україні. Кількість офіційно зареєстрованих абортів у нашій країні, за різними оцінками, становить від 300 до 500 тисяч на рік, у цілому по планеті – 50 мільйонів. Препарати, отримані з цього матеріалу, можуть врятувати або полегшити життя багатьом людям. Так, наприклад, ембріональна печінка, яка закладається на третьому – четвертому тижнях розвитку плоду, із шостого тижня стає справжнім родовищем ембріональних гемопоетичних (кровотворних) клітин, здатних диференціюватися в усі види елементів крові, а за деякими даними – і в інші клітини організму. Із сьомого – восьмого тижня внутрішньоутробного розвитку ембріону кровотворні клітини становлять приблизно 60 відсотків усіх клітин печінки. Ця кількість підтримується до п'ятнадцятого тижня, потім різко знижується, і при народженні дитини в її печінці залишається лише кілька кровотворних острівців.

Проблемою, що виникає при трансплантації стовбурових клітин, є можливість пухлинного росту. І хоча цей метод використовується у хворих зі злоякісними пухлинами для відновної терапії після проведення рентгенотерапії або хіміотерапії, власне трансплантація стовбурових клітин може стати поштовхом іноді неконтрольованого клітинного росту, зокрема пухлинного.

Для виключення можливого зараження реципієнта всі біооб'єкти повинні проходити перевірку на відсутність бактеріального і мікробіологічного забруднення, інфікування сифілісом, токсоплазмозом, вірусами гепатиту В і С, цитомегаловірусом, СНІД, вірусом краснухи, герпесу. Чистота біопрепаратів має ретельно забезпечуватися бактеріологічними дослідженнями на аеробну й анаеробну інфекцію, тестування проводиться методами полімеразної ланцюгової реакції. Кожен біопрепарат повинен мати паспорт, що підтверджує його безпечність для пацієнта [4].

З технологічної точки зору, методики отримання, зберігання і застосування ембріональних гемопоетичних клітин людини за кілька останніх десятиріч відпрацьовані досить добре, однак із етичної точки зору вони викликають критику противників абортів. Використання абортивного матеріалу з медичною метою може розглядатися як заохочення абортів.

На сьогодні найперспективнішим і для практиків, і для теоретиків є використання як джерела стовбурових клітин хордової (пуповинної) крові. Після пологів у пуповині (а також у плаценті) залишається до 100 мілілітрів крові, в якій досить багато стовбурових клітин. Процедура збирання цієї крові абсолютно безболісна й нешкідлива, а потенціал

цих клітин досить високий. Такі клітини є надійним набором потенційних «запчастин» для самої дитини, і з великою часткою імовірності можуть підійти її близьким родичам. Єдина проблема полягає в тому, що можливість отримати таку кров є тільки в момент народження.

Перший успішний дослід трансплантації пуповидної крові (для лікування вродженої апластичної анемії) було здійснено у 1988 році, причому використовувалася кров іншого новонародженого немовляти. А ідею кріоконсервації пуповинної крові вперше було реалізовано у 1992 році, коли американський професор Девід Харріс «про всяк випадок» заморозив кордову кров свого первістка. Зараз Харріс є директором найбільшого у світі банку стовбурових клітин пуповинної крові, а вже з 1998 року трансплантацією власної замороженої пуповинної крові вдалося врятувати життя дівчинці, у якої виявилася нейробластома (пухлина мозку).

На даний момент у світі існують кілька сотень банків пуповинної крові, а кількість зразків, які зберігаються в них, наближається до мільйона. У США, наприклад, на два мільйони пологів припадають 100 тисяч вкладів зразків пуповинної крові. Зберігати їх можна як у державних банках – реєстрах, так і в комерційних структурах. У першому випадку від батьків потрібна лише згода, після чого стовбурові клітини їхньої дитини можуть бути використані в наукових або клінічних цілях без будь-яких зобов'язань перед їхніми «донорами». Так, наприклад, у 2000 році шестирічній дитині з анемією «Фанконі» терміново знадобилася трансплантація стовбурових клітин. Батьки, згадавши про те, що свого часу здали кров своєї дитини в державний банк – реєстр, звернулися туди по допомогу. Однак на той час стовбурові клітини їхнього сина вже були витрачені з іншою метою. Врятувати життя дитині вдалося лише з допомогою другої вагітності, під час якої й було отримано стовбурові клітини пуповинної крові родинного походження.

В Україні на даний момент існують кріобанки пуповинної крові, причому працює він за унікальною методикою.

Проблем із пуповинною кров'ю немає, адже це не заважає дитині, яка розвивається чи народилась, тому що кров є утильним матеріалом, а відслідкувати законність використання абортіваних матеріалів дуже і дуже нелегко. В деяких країнах, наприклад в США, національні інститути охорони здоров'я заборонили реалізовувати всі медичні розробки, пов'язані з використанням клітин абортіваних матеріалів і зупинили їх фінансування, доки не будуть достатньо обговорені та узгоджені всі юридичні та морально-етичні аспекти проблеми [5].

Метод трансплантації стовбурових клітин і тканинної терапії – новий перспективний метод лікування, однак, як кожен новий висо-

кофективний метод, крім позитивних моментів, має і побічні дії. На сьогодні вони вивчаються, а тому поки що не розроблено чітких показань і протипоказань до проведення даного виду лікування. Зараз ця методика залишається прерогативою, головним чином, великих спеціалізованих науково-дослідних центрів під егідою АМН України, які, маючи достатній досвід та фундаментальну і аналітичну базу, здатні узагальнити наявні дані з виробленням чітких рекомендацій для практичної охорони здоров'я. При розвитку комерційного напрямку даної галузі часто переважають естетичні, а не медичні показання. Дійсно, введення ембріональних клітин у дорослий організм і приживлення їх серед старіючих і патологічно змінених клітин створює унікальну ситуацію – на старі клітини і органи починають діяти найпотужніші фактори оновлення і розвитку, завдяки чому стає можливим «омолодження» організму. Однак це породжує інші проблеми – чи витримає старіючий організм такий масивний поштовх, чи достатніми виявляться його внутрішні резерви для адаптації до нових умов, чи не послужить така експансія не лише поштовхом до «омолодження», а й початком «обриву» певних адаптаційних можливостей з розвитком катастроф у судинному, імунному та інших басейнах.

На жаль, деякі засоби масової інформації поширюють сенсаційні повідомлення про унікальні властивості даного методу, як і різноманітних фітоконцентратів, харчових добавок, трав'яних чаїв на інших «нових композицій», що не пройшли необхідних етапів дослідження ефективності та безпеки і не зареєстровані як лікарські препарати. В нашій країні ці питання не перебувають в правовому полі і тому все частіше і частіше ЗМІ повідомляють інформацію такого характеру. «Україна продає людські зародки за кордон», – у 2003 році оприлюднив британський тижневик «Observer». Видання стверджує, що клініки в Донецькій і Харківській областях часто продають зародки російським клінікам [6].

Видання «Правда» зазначає, що молодих українських жінок схиляють до абортів та згоди на використання ембріона з лікувальною метою. За це жінкам платять за різними даними від 1 до 2 тисяч гривень. Більшість таких ембріонів продають у Росію по 10 тисяч доларів за кожен. За кордоном людські ембріони використовують для незаконного курсу «омолодження» в салонах краси. Салони пропонують «ін'єкції молодості», стверджуючи, що вони омолоджують шкіру і лікують різноманітні хвороби [7].

Так, під час прикордонно-митного оформлення поїзда «Харків–Москва» в особистих речах громадянина Росії було виявлено 2 термоси. Спочатку затриманий казав, що везе в них звичайний чай. Однак пізніше зізнався, що це суспензії людських ембріонів, які він придбав

в одному з наукових центрів України. Для кого призначався товар, поки що з'ясовують правоохоронці. Мета використання теж поки що не з'ясована. Однак, як стверджують фахівці, спектр використання ембріонів досить широкий – від косметології до генної інженерії. Зараз у Харківському науково-дослідному інституті кріобіології та кріомедицини є 25 ампул з ембріонами. Сюди їх повернули, вилучивши на кордоні. В інституті стверджують, що аспірантові Московського фізико-технологічного інституту продали ембріони цілком легально. Науковці запевняють, що навіть мають документ. Проте його не показують, а спілкуватися з пресою категорично відмовляються. Невідомо, чи всі затримані ампули митники передали у єдиний в країні інститут кріобіології. Якщо всі, то перевірити правдивість слів тамтешніх експертів вже неможливо, зізнаються фахівці. Наразі правоохоронці з'ясовують, для чого аспірантові Московського фізико-технологічного інституту знадобилися клітини сформованих зародків людини. Але фахівці запевняють: кріоконсервовані суспензії людини можна використовувати як у косметичі і медицині, так і в генній інженерії [8].

Незважаючи на те, що дослідження в галузі ембріональних клітин мають великі наукові перспективи, в США, Німеччині та Австрії вони тимчасово заморожені, однак в інших країнах – Великобританії, Японії, Австралії – продовжують проводитися. Основна етична проблема при трансплантації стовбурових клітин полягає в тому, що основне джерело ембріональних клітин на сьогодні – це фетальна тканина від медичних абортів і матеріал, що залишається після штучного запліднення.

Потенціал комерційного розвитку даної галузі (особливо щодо впливу на старіння організму) привертає увагу молодих енергійних осіб, які часто в прагненні швидко розбагатіти не оцінюють критично свої професійні можливості, не мають достатнього практичного загально медичного досвіду для реальної оцінки співвідношення «ризик – користь» даної процедури.

В Україні проблема етичного аспекту трансплантології перебуває на стадії пошуку, і підґрунтям для цього стали фундаментальні розробки вітчизняних вчених у даній галузі. Так, декілька років тому на Першому Національному Конгресі з біоетики, який відбувався під егідою Національної академії наук України, Академії медичних наук України, Міністерства охорони здоров'я України і Міністерства екології та природних ресурсів України, зазначалося, що розробка лікарських засобів, впровадження новітніх біотехнологій, розшифрування геному людини, генна терапія, експерименти з клонування – ось неповний перелік визначних досягнень науки останніх років, що потребують пильної уваги з урахуванням біоетичних принципів. Проблема полягає у пошуку шля-

хів гармонізації досягнень медицини та біології з правами людини та її гідністю.

На сьогодні, виходячи з позицій біомедичної етики, існує серйозна проблема моралі та відповідальності суспільства за спекулятивні новації, пропаганду сумнівних засобів, поширення цілительства та різних окультних наук. У засобах масової інформації популяризуються екстра-сенси, біоенергетики, ясновидці, чаклуни тощо. Однак методи їхнього «лікування» можуть мати жахливі наслідки для пацієнтів. Через віру в чудодійну силу неперевіраних методів хворі зі злякисними новоутвореннями запізно звертаються до фахівців традиційної медицини, втрачаючи шанс на одужання. Такому стану речей сприяє недосконалість нашого законодавства. На жаль, все це певною мірою стосується і проблеми трансплантації стовбурових клітин. В Україні поки що не створена належна правова база з даного питання.

Триває активна дискусія між прибічниками та противниками евтаназії, трансплантації органів тощо. У зв'язку з цим існує необхідність оцінити етичний аспект сучасних наукових досягнень з метою попередити впровадження тих технологій, що можуть зашкодити людині. Забезпечити дотримання біоетичних принципів можна завдяки відповідній правовій базі. На жаль, в Україні подібна легальна основа поки що відсутня, але є можливість використовувати окремі статті «Основ законодавства про охорону здоров'я». У будь-якому випадку, інтереси людини мають бути вищими за інтереси науки чи суспільства. Цих принципів слід дотримуватися на всіх етапах життя людини – від народження і до смерті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Черевко К. О. Кримінально-правова характеристика незаконного проведення абортів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Черевко Кирило Олександрович. – Х., 2011. – 195 с.
2. Репин В. С. Медицинская клеточная биология: новые фундаментальные и прикладные исследования / В. С. Репин // Трансплантация фетальных тканей и клеток человека. – М., 1996. – С. 19–27.
3. Хакен Герман. Інформація і самоорганізація. Макроскопічний підхід до складних систем / Хакен Герман. – М., 1991. – 240 с.
4. Ділові Стівбурові [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/SCIENCE/dilovi_stovburni.html
5. Ліщинська-Милян О. І. Філософські та прикладні аспекти біоетики : текст лекції / О. І. Ліщинська-Милян. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 24 с.

6. Україна продає людські зародки за кордон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://molbuk.ua/2005/04/20/ukrana-proda-ljudsk-zarodki-za-kordon.html>
7. Життя за ціною життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravda.if.ua/news-5568.html>
8. Україна продає ембріони за границю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://censor.net.ua/news/48344/ukraina_prodaet_embriony_za_granitsu
9. Трансплантація кісткового мозку та стовбурових клітин периферичної крові: запитання та відповіді границю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mediclab.com.ua/index.php?newsid=7617>

Стаття надійшла до редакції 15.02.2015.

Кирилл Александрович Черевко,

кандидат юридических наук

*(Харьковский национальный университет внутренних дел,
Харьков, Украина)*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АБОРТИРОВАННЫХ МАТЕРИАЛОВ: УГОЛОВНО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

Проанализированы основные группы женщин, осуществляющих аборт в Украине. Определены медицинские критерии тканевой терапии, существования стволовых клеток, методы их трансплантации. Акцентировано внимание на уголовно-правовом аспекте использования абортированных материалов.

Ключевые слова: *абортированный материал, стволовые клетки, трансплантация органов, аборт, искусственное прерывание беременности, эмбриональные клетки.*

Kyrylo O. Cherevko,

candidate of law science

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

USAGE OF ABORTION MATERIALS: CRIMINAL AND LEGAL ASPECT

Problem's setting. *The main groups of women, who make abortions in Ukraine are studied in the article. What kind of significance abortion materials have for medicine and science. Stem cells and the history of their invention are defined. Medical criteria of stem cells' existence are considered. Methods of stem cell transplantation and tissue therapy are studied. There are debates between supporters and opponents of euthanasia, organs transplantation, etc.*

Analysis of recent studies. *The legal grounds regulating the issues of abortion, abortion materials, stem cells and transplantation have been the*

subject of research, namely the following scholars devoted their research: S.V. Anoschenkova, M.I. Bazhanov, L.A. Lozanovych, V.O. Glushkov, T.O. Lavrentiev, H.K. Lapko, V.I. Borysov and others.

Objective of the research. Considering the right to life there is the question: is it possible to use a human fetus for research? Whether this activity is legitimate and who should bear liability for illegal actions in this area – there is no definite clear answer yet even in the “Legislation basis on health care”.

The main part. According to the data of sociological studies there are 6 groups of women who go to the doctors requesting abortion: (1) Women who are illiterate (ignorant) as in sexual (teenagers, recently faced “adult life”) and in medical field; (2) Women who conduct immoral way of life – such as prostitution, have casual sex relations, etc.; (3) Women who are forced to make illegal abortion for reasons that do not depend on them, for example, as a result of unplanned pregnancy that was a result of ineffective contraception; (4) Women who are forced to hide the fact of pregnancy and its consequences, for example, because of adultery in order to keep the family; (5) Women who are forced to make illegal abortion due to the “hopeless” situation such as lack of social conditions for the child’s upbringing, unwillingness to risk the loss of a job or income, etc; (6) Women who consciously use abortion as a mean to “prevent pregnancy”. This is the smallest group of women; (7) recently they have started to allocate another group of women who consciously get pregnant and make abortions at different periods of pregnancy, in order to sell abortion materials for their own enrichment. In modern medicine achievements abortion materials have an important role and human embryos are already formed. They are used for organ transplantations, in cosmetics and for other purposes, and it is not always legally. The main feature of stem cells is that embryonic stem cell has no specialization. In addition, embryonic stem cells are: - derivatives of all cell types in the body, they are the unique building material, which later helps to form organs and tissues; - due to the absence of specialization, while embryonic cells get to any organ, they are the material for forming cells of this organ, that’s why there are prospects for their use to repair damaged tissues and organs; - these cells are not perceived by the recipient’s body as heterogenous, so when they are transplanted there is no rejection, there is no need in an individual approach, as it happens while blood transfusion or organ transplantation; - embryonic stem cells have the ability to find “weaknesses”, that is where they are mostly needed. Both early embryos (up to 16 weeks of development) and later, already formed organs and tissues are good for preparing materials. This tissue can be stored for years in liquid nitrogen in a deep cold. If necessary one may get it, warm it up, reconstruct the course of biological processes and transplant it to the patient under the skin or into a vein. They are easily settled down and make colony in another body. They contain a large number of so-called stem

cells, the basic units with the ability, if necessary, to turn into any special tissue in the body. The list of diseases, where a new type of therapy is used for their treatment, is quite large and it is growing. Diseases which are not amenable to any other treatment are among them. The main source of tissue and cells is human embryos that are obtained through abortions; and it also includes placenta and the so-called cord or umbilical cord blood. According to the Law of Ukraine on transplantation, it is material for recycling allowed to be used for medicinal purposes.

Conclusions. Active debates between supporters and opponents of euthanasia, organs transplantation, etc. are still going on. Regarding this there is a necessity to assess the ethical aspect of current scientific achievements aiming at preventing implementation of those technologies that may harm a human being. To ensure the bioethical principles keeping is possible through the appropriate legal basis. Unfortunately, such a legal basis is not available yet in Ukraine, but there is a possibility to use some articles of "Legislation basis on health care". In any case, human interests must be superior to the interests of science or society. These principles should be respected at all stages of human being's life – from birth to death.

Keywords: abortion material, stem cells, organs transplantation, abortion, embryonic cells.

